

Nebunul și călugărița la Ploiești

foto: Mihail E. Cratofil

sugerează că oricând spectatorii pot participa la "opera oposiană" compusă de Horia Gârbea, în marginea piesei lui Witkiewicz. Muzica frumoasă, dar asurzitoare ne țintuiește în scaun, anihilând gândirea și simțul critic. Totul este pregătit pentru un șoc care întârzie să se producă. Pe scenă, nebunul în cămașă de forță o smotocește pe călugăriță, ea mai că vrea, mai nu se lasă, doctorii se ceartă între ei asupra metodelor de însănătoșire pentru nebun, călugărița îl eliberează pe nebun, ei fac sex sub ochii noștri, ceilalți nebuni și celelalte călugărițe le urmează, cum pot, exemplul, un doctor este ucis, o

doamnă, îmbrăcată în ceva ce poate fi luat drept uniforma totalitarismului universal, zbiară în diverse limbi un discurs, probabil opresiv – toate acestea ar trebui să inducă trăiri intense și senzații puternice, un contact cu libertatea interioară a ființei, etern înlănțuită de barierele convenției. Dar ceea ce se petrece induce plictiseală și oboseală celor care nu vibrează hormonal la unison cu autorul spectacolului. Actorii fac dovada antrenamentului fizic necesar pentru asemenea performanțe, nu și pe a celui emoțional. Așteptările care însoțesc premierele lui Hauswater sunt mari, stimulate de

originalitatea succeselor sale anterioare și de povestirea experiențelor din repetiții. Probabil că de aceea dezamăgirea este mai violentă decât la spectacolele obișnuite, de unde nu aștepti mare lucru și unde orice sclipire capătă însemnătatea unui soare. Poate că vocația sa se adresează altui public decât lumii de teatru venite să înregistreze încă o premieră și nu să trăiască o iluminare. El nu are nevoie doar de actori talentați și devotați, ci și de un public cu aceste calități. Pentru unii – printre care mă număr – e prea târziu.

Magdalena Boiangiu

Realitatea „la pătrat”

LA DALLAS de Oliver Bukovski. Traducerea: Victor Scoradeț ● TEATRUL TINERETULUI din PIATRA NEAMȚ ● Data reprezentăției: 18 decembrie 1999 ● Regia: Vlad Massaci ● Scenografia: Viaceslav Vutcariov ● Coloana sonoră: Cristian Juncu ● Distribuția: Tudor Tăbăcaru (Horst Paschke), Ovidiu Crișan (Lothar Ackermann), Pompiliu Ștefan (Terre), Dorina Haranguș/Clara Flores (Ina Terre), Victor Giurescu (Thomas Terre).

Tema și personajele piesei lui Oliver Bukovski (dramaturg contemporan originar din Germania de Est) nu au, la prima mână, nimic aparte. Un îngrijitor de strand găsește un înecat în bazinul

pe care îl are sub pază. Împreună cu prietenul și colocatarul său încearcă să tănuiască mortul, de a cărui trecere în neființă se socotesc vinovați: doi sărăntoci (interpretati de Tudor Tăbăcaru și Ovidiu Crișan, pereche artistică foarte armonioasă, încă de la spectacolul anterior al lui Massaci, la Piatra Neamț, **Romanțioșii**) urmași ai lui Vladimir și Estragon din **Așteptându-l pe Godot**. Primul – cu pretenții de gânditor și poet, celălalt – obsedat de reviste deocheate și de Moni, iubita gonflabilă, cumpărată de la Sex Shop. La celălalt vârf al acțiunii – părinții decedatului, un cuplu coborât, într-o măsură, din **Lecția** lui Eugen Ionescu, “mănâncă” unul din altul, precum într-o pictură a lui Dali, “Canibalism de toamnă”. El (Pompiliu Ștefan, un caracter burlesc prin demența lucidității) își obligă nevasta la perversiuni sexuale – “că doar ne iubim” –, iar ea (Clara Flores, proaspăt angajată la Teatrul Tineretului, cu fizicul și nervul unei dansatoare de flamenco) acumulează tăcere și revoltă, pentru a se schimba, treptat, din femeia-sclavă într-un monstru abrutizat.

Construcția piesei, de o rigoare vecină cu desăvârșirea, și replicile/situațiile sunt atât de pieptișe încât ajung, adesea, de o insuportabilă cruzime. Ce are special textul lui Bukowski este și faptul că, neapărat, cere un *alt fel* de montare. I s-ar putea spune (e la modă, doar) teatru alternativ. Din fericire, Vlad Massaci chiar are alternativă la teatrul cu care ne-am obișnuit, cel

în care personajele sunt mânjite pe obraz cu praf adevărat de maidan. Raportul dintre abordarea lui Vlad Massaci și una “pe bune” este cel familiar filmului mut: duoșia din peliculele cu Charlot *versus* emfaza poveștilor de iubire cu Pola Negri.

Producția lui Vlad Massaci este, ca și **Romanțioșii**, profund antinaturalistă. Acțiunea se petrece măcar cu un nivel dincolo de realitatea zilnică, transformată, prin sugestie, în realitatea “la pătrat”. Stilul regizorului se trage din spectacolul de circ: scena nu este toată scăldată în lumină, pentru că reflectoarele delimitează doar porțiunea de joc unde se mișcă actorii (la circ se petrece astfel cu scamatorul, femeia călăreață, clovni etc.), restul rămânând învăluit în beznă. Horschti și Lotti, cei doi “boschetari”, nu joacă întorcând spatele publicului ca să-i dea iluzia că e martor al unui “petec” de viață, ci îi fac cu ochiul (ca măscăricii), cu subînțeles. În plin grotesc de carnaval, domnul Terre are forma șezutului, accentuată cu ajutorul unei perne compunând un dos fals – de paradă, ca și picioaroangele pe care se deplasau personajele din **Romanțioșii** – în care doamna Terre își înfige furculița pentru a opri un act sexual nedorit. Din (în) același grotesc pleacă (se întorc) gagurile: nevasta nefericită își taie venele, dar și mâna care pare a se desprinde de restul trupului, pentru ca în actul următor membrul să fie la locul lui (așa cum, la circ, se trucează rețezarea capului

cui). Elementul straniu apare direct din clownerie: Thomas Terre (mortul), inert în piesa lui Bukovski, la Massaci se mișcă atunci când personajele nu se așteaptă și le sperie “de moarte”, ca într-un *cartoon*. În aceeași notă hilaro-terifiantă (umorul macabru este dezvoltat pe linia deschisă de Vlad Mugur prin **Crima din strada Lourcine**), Terre – personaj negativ de comedie – rânjește către public, în *aparté*. Comicul buf al circuitului este completat de muzica săltăreață (specific germană), însoțind întâmplări grave, ori, invers, solemnă (de astă dată, Wagner), alături de episoade amuzante. Calitatea spectacolului stă în născocirea tuturor acestor direcții care se potrivesc-mănușă textului și în știința lui Massaci de a le face spectaculoase, adică scenice (cu ajutorul unui debutant în scenografie, Viaceslav Vutcariov). Totuși, o doză de nereușită vine, câteodată, din lipsa de ritm. De vreme ce momentele se succed cinematografic, croiala lor ar fi trebuit să fie mai brutală, cu vioiciunea vitezei “artificiale” proprii filmului mut. În ciuda acestui neajuns, pe Massaci începi să-l recunoști. În afară de “mărcile” pe care le-am enumerat până acum, mai este și ironia, parodierea clișeului teatral, a soluțiilor convenționale și comode, a aspectelor gratuite din construcția unui spectacol. Acest ultim (nu cel din urmă) nivel se adresează creatorilor de teatru, confracților săi.

Mirona Hărăbor

Tudor Tăbăcaru și Ovidiu Crișan

foto: Cornel Mifrode